

Opbrengst

Regionale raadsledenbijeenkomst ISG-GOM

Aan
Deelnemende raadsleden

Voorhout, 14 december 2021

Van
Ing. Peter Struik MBA
Hilda Sietsema

www.partnersenpropper.nl
www.opgavengestuurdwerken.nl

PARTNERS + PRÖPPER
DENKERS EN DOENERS VOOR DE PUBLIEKE ZAAK

gemeente TEYLINGEN

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

2 Verslag van de raadsledenbijeenkomst 4

Ronde 1: beeldvorming rondom de inhoud 5

Ronde 2: verkenning van een gezamenlijk proces 9

Bijlage 1 Programma van de bijeenkomst 12

Bijlage 2 Presentatie toelichting op het onderzoek 13

DENKERS EN DOENERS VOOR DE PUBLIEKE ZAAK

PARTNERS+PRÖPPER

1 Inleiding

Vooraf

Vijf gemeenten werken sinds geruime tijd samen aan een vitale Greenport Duin-en Bollenstreek. Het kader hiervoor is de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG). Zoals bekend, heeft de gemeenteraad Teylingen recent een onafhankelijk onderzoek laten uitvoeren naar de effecten van het ISG-beleid én de uitvoering daarvan door de GOM. In het onderzoeksrapport worden, naast een aantal positieve zaken, ook een aantal knelpunten geconstateerd. De aanbeveling hierbij is dat het ISG-beleid op onderdelen aan actualisatie toe is, ook vanwege verdere ontwikkelingen in de samenleving en voortschrijdend inzicht.

Omdat het ISG-beleid en de GOM van de vijf gemeenten samen zijn, is de gemeenteraad Teylingen op 14 december beeldvormend in gesprek gegaan met raadsleden van de vijf gemeenten met als vertrekpunt:

'Als we iets willen doen, doen we het samen. Samen versterken we elkaar.'

Doel en vorm van De raadsledenbijeenkomst

1 De bijeenkomst was *infomeel en beeldvormend over de inhoud*:
   - > Ieder raadslid op dezelfde informatiehoogte brengen en zorgdragen voor een eenduidig vertrekpunt.
   - > Uitwisselen van onderlinge ervaringen en beelden: worden de bevindingen en conclusies uit het onderzoeksrapport ook herkend in andere gemeenten, anders dan de gemeente Teylingen? Speelt het ook in de gemeenten Hillegom, Katwijk, Lisse en Noordwijk?

2 De bijeenkomst was *verkennend over het proces*:
   - > Verdient het onderzoek een vervolg en welke stappen zouden dan samen genomen kunnen worden?
   - > Wat hebben raadsleden dan nodig om deze stappen te kunnen nemen?
   - > Wat kan het betrekken van belanghebbenden uit de lokale samenlevingen bijdragen, wie zijn dit en hoe zou dat vorm gegeven kunnen worden?

De bijeenkomst is informeel en beeldvormend. Een hierbij passende vorm is een dialoog. Een dialoog is een gesprek tussen mensen, waarin een vrije gedachtewisseling plaatsvindt, wat tot een beter inzicht - of zelfs nieuwe inzichten - kan leiden. Luisteren en begrijpen ligt aan de basis hiervan, zonder oordeelsvorming.

Alle bijdragen zijn vastgelegd in dit verslag zodat er ook een compleet en vooral voor iedereen zichtbaar beeld is van de opbrengst als gezamenlijk resultaat. In het verslag is zoveel als mogelijk letterlijk weergegeven wat de bijdragen van deelnemers waren. Hier is bewust voor gekozen om geen eigen interpretatie te geven aan hetgeen is gezegd, dit past in de fase waarin de verkenning zich nu bevindt. De opbrengst is nadien ook gemaild naar alle deelnemende raadsleden zodat zij ook bagage hebben om daarover bijvoorbeeld te spreken in de eigen gemeenteraad en/of eigen fractie.

Programma van de bijeenkomst

Zie bijlage 1

2 Verslag van de raadsledenbijeenkomst

Spelregels bouwsessie

- ✓ Bouwen in plaats van beschouwen en vergaderen
- ✓ Bouw voort op elkaar
- ✓ **Iedereen heeft gelijk**: niet discussiëren
- ✓ Elke bijdrage is waardevol (parel) en kan worden omgezet in een zinvolle bouwsteen
- ✓ Tempo met zichtbaar tussenresultaat

© Partners+Pröpper

Spelregels gebaseerd op de werkwijze Opgaven Gestuurd Werken
Partners+Pröpper is grondlegger en instrumentmaker van deze werkwijze, zie www.partnersenpropper.nl/opgaven-gestuurd-werken/

Opgaven gestuurd werken

Ronde 1: beeldvorming rondom de inhoud

In hoeverre zijn de kernconclusies ook herkenbaar in andere gemeenten?		Kernconclusie rapport vervolgonderzoek ISG-GOM
Beelden die de conclusies wel ondersteunen én concrete voorbeelden. > Heel blij met behoud van het areaal 1ste klas bollengrond. Herkent het beeld dat lokale belangen soms botsten met regionale belangen. Afweging is best lastig. Instrument omgevingsvisie in Hillegom al gebruikt en aangepast om bouwen in clusters aan de rand van de bebouwing mogelijk te maken. > Afweging tussen lokaal en regionaal speelt ook in Noordwijk. Raadsleden hebben hier onderling ook verschillende beelden bij. > We onderschrijven de kernconclusies. > Effectiviteit wordt herkend. Maar wat is verrommeling hoe maak je dat meetbaar en waar sta je wel of geen bebouwing toe? Deze afweging is moeilijk o.b.v. het ISG-beleid. > Agrarisch vastgoed wordt duurder vooruitlopend op mogelijke woningbouw. Daardoor minder toegankelijk voor agrariërs. > Negatief bijeffecten worden herkent. Er zou met het ISG-beleid meer ingezet moeten worden op het behoud van agrarische opstallen en biedt de mogelijkheid deze rendabel te maken door een andere invulling, anders dan voor enkel agrarische doeleinden.	Beelden die de conclusies niet ondersteunen én concrete voorbeelden. > We onderschrijven de kernconclusies. Wat niet wordt onderschreven zijn de negatieve bijeffecten. Dat is een zware discussies in de raad m.b.t. uitvoering door GOM. Kijken wel kritisch naar ISG-beleid, het is een gezamenlijk buitengebied en bollengebied. > Accepteer de bijeffecten. Ook als je het beleid aanpast, zal er sprake zijn van bijeffecten. > In de praktijk zien de effecten er anders uit dan op papier wordt aangegeven. Bij enkele casussen wordt er namelijk wel bollengrond toegevoegd maar is dit geen bruikbare bollengrond. > De GOM is niet doeltreffend. Door het financieringsmodel ontstaat er bij de GOM een te grote prikkel op het financieringsmodel. Er wordt dan niet meegewerkt aan een initiatief om verrommeling op te ruimen maar wel aan de uitgifte van bouwtitels. >	1 De ISG heeft er voor gezorgd dat het 1ste klas bollenareaal in de Duin- en Bollenstreek is behouden. 2 Het ISG-beleid/instrumentarium is niet voldoende hanteerbaar voor de raad om zijn controlerende rol in te kunnen vullen. Ook is het voor de samenleving moeilijk te doorgronden, daar waar beleidsinstrumenten worden ingezet die lokaal tegendraads werken aan de ISG-doelen. Dit ondermijnt het draagvlak voor het ISG-beleid. 3 Negatieve bijeffecten van het ISG beleid worden onvoldoende slagvaardig opgepakt. Ook dit ondermijnt het draagvlak voor het ISG-beleid en GOM. 4 Het in 2016 herziene ISG-beleid is aan actualisatie toe, vanwege verdere ontwikkelingen in de samenleving en voortschrijdend inzicht. 5 GOM werkt binnen de kaders van het ISG-beleid, voert haar taakvelden naar behoren uit, beheerst de risico's en doet dit met een sober ingerichte organisatie.

In hoeverre zijn de kernconclusies ook herkenbaar in andere gemeenten?		Kernconclusie rapport vervolgonderzoek ISG-GOM
Beelden die de conclusies wel ondersteunen én concrete voorbeelden. > Greenport woningen nodig maar best ingewikkeld, hiervoor zou een ander financieringsmodel voor gevonden moeten worden. > Bouwen in clusters moet een regionale afweging zijn, allemaal een bijdrage aan regionale doelen; geen Nimby. > Meer flexibel inspelen op negatieve bijeffecten. > Draagvlak voor GOM-woningen wordt minder. Bewoning vaker door mensen van buitenaf. > Voorgesteld wordt om meerdere maatschappelijke doelen aan elkaar te verbinden rondom de bouw van GOM woningen. > Zet instrumenten flexibeler in, bijvoorbeeld m.b.t. het onrechtmatig gebruik van bollengrond. Wel of niet handhaven en hoe doe je dat dan? In Hillegom gaan ambtenaren in gesprek met de gebruikers. Weeg mee dat als gebruik al lange tijd gedoogd is en niet meer als bollengrond in gebruik is geweest. > Onbekendheid met het ISG-beleid en daarmee ontbreken van draagvlak in de samenleving. > Is het financieringsmodel eigenlijk nog wel toekomstbestendig? Op enig moment zijn de GOM woningen op, hoe financier je dan het opruimen van verrommeling?	Beelden die de conclusies niet ondersteunen én concrete voorbeelden.	1 De ISG heeft er voor gezorgd dat het 1ste klas bollenareaal in de Duin- en Bollenstreek is behouden. 2 Het ISG-beleid/instrumentarium is niet voldoende hanteerbaar voor de raad om zijn controlerende rol in te kunnen vullen. Ook is het voor de samenleving moeilijk te doorgronden, daar waar beleidsinstrumenten worden ingezet die lokaal tegendraads werken aan de ISG-doelen. Dit ondermijnt het draagvlak voor het ISG-beleid. 3 Negatieve bijeffecten van het ISG beleid worden onvoldoende slagvaardig opgepakt. Ook dit ondermijnt het draagvlak voor het ISG-beleid en GOM. 4 Het in 2016 herziene ISG-beleid is aan actualisatie toe, vanwege verdere ontwikkelingen in de samenleving en voortschrijdend inzicht. 5 GOM werkt binnen de kaders van het ISG-beleid, voert haar taakvelden naar behoren uit, beheerst de risico's en doet dit met een sober ingerichte organisatie.

In hoeverre zijn de kernconclusies ook herkenbaar in andere gemeenten?		Kernconclusie rapport vervolgonderzoek ISG-GOM
Beelden die de conclusies wel ondersteunen én concrete voorbeelden. > Behoud van areaal bollengrond is als doel veel te smal. Het gaat ook om de bruikbaarheid en invulling hiervan. Kijk goed naar het gebied, leent zich misschien beter voor kennisintensieve bollenteelt en veredeling. > Meer bekendheid in de samenleving geven aan het ISG-beleid. > Heroverweeg met elkaar hoeveel bollengrond we nodig hebben. Kun je de bollengrond ook voor andere zinvolle doelen inzetten. > Probeer een negatief bijeffect te koppelen aan een kans en/of andere doelen. Voorbeeld moestuinen vanwege biodiversiteit en broedplekken Patrijzen.	Beelden die de conclusies niet ondersteunen én concrete voorbeelden.	1 De ISG heeft er voor gezorgd dat het 1ste klas bollenareaal in de Duin- en Bollenstreek is behouden. 2 Het ISG-beleid/instrumentarium is niet voldoende hanteerbaar voor de raad om zijn controlerende rol in te kunnen vullen. Ook is het voor de samenleving moeilijk te doorgronden, daar waar beleidsinstrumenten worden ingezet die lokaal tegendraads werken aan de ISG-doelen. Dit ondermijnt het draagvlak voor het ISG-beleid. 3 Negatieve bijeffecten van het ISG beleid worden onvoldoende slagvaardig opgepakt. Ook dit ondermijnt het draagvlak voor het ISG-beleid en GOM. 4 Het in 2016 herziene ISG-beleid is aan actualisatie toe, vanwege verdere ontwikkelingen in de samenleving en voortschrijdend inzicht. 5 GOM werkt binnen de kaders van het ISG-beleid, voert haar taakvelden naar behoren uit, beheerst de risico's en doet dit met een sober ingerichte organisatie.

Ronde 2: verkenning van een gezamenlijk proces

Hoe zou een gezamenlijk vervolgproces eruit kunnen zien? Hoe trekken we vooral gezamenlijk op en borgen we het gezamenlijk eigenaarschap van het ISG-beleid?	Wat hebben raadsleden nodig om het goede gesprek aan te gaan in de eigen raad, fractie en samenleving?
Suggesties voor het proces > Haal input op vanuit het veld: agrariërs of andere instanties die direct of indirect betrokken zijn zoals LTO, KVAB, scholen en kennisinstellingen. Organiseer hiervoor 'Corso's': reeks bijeenkomsten met colleges, raden, agrariërs, etc. Die hebben eerder hun nut bewezen bij de ontwikkeling van het ISG-beleid. > Ook tegengestelde belangen op het kleed brengen, voorbeeld menging van verschillende belangen zoals die van particulieren en agrariërs. > Vooral gezamenlijk optrekken rondom het buitengebied. Colleges van de gemeenten vragen om met een plan komen voor actualisatie van het ISG-beleid. > Gezamenlijk proces is goed maar we moeten niet op de handrem gaan staan. > Raden van de gemeenten moeten zich serieus uitspreken over het rapport voordat we de colleges op pad sturen. > Het onderzoek uitbreiden naar streekonderzoek en -rapport. > Start met een aantal gemeenschappelijk uitgangspunten. Bijvoorbeeld: hoe houden we streek gezond met rendabele bedrijven en een open landschap? Gemeenschappelijke vooral vasthouden: doe het vooral samen. > Duidelijke streekvisie van alle raden ontwikkelen zodat een gemeenschappelijk beeld ontstaat. Bijvoorbeeld: wat is verrommeling heeft iedereen hier hetzelfde beeld bij? > De ISG door laten groeien als onderdeel van een (regionale) omgevingsvisie > Aansturing en governance meenemen: hoe verhouden hierbij verschillende partijen zich tot elkaar. Denk aan koepelorganisatie agrariërs, Economic Board DB, etc. > Ontwikkel een afwegingskader voor bestuurlijke keuzes mee. > Zoveel mogelijk op hetzelfde informatieniveau komen en proberen zoveel mogelijk gezamenlijk op te trekken. > Regelmatig herijken met elkaar. > Hoe kan het bestuurlijke besluitvormingsproces georganiseerd worden en hoe komt de politieke besluitvorming dan tot stand: hoe maken we politieke keuzes? > Instellen adviesorgaan: kritisch tegenwicht organiseren op het handelen op GOM dan wel het eigen gemeentelijk beleid.	Een voorstel voor verkenning van hoe dit besluitvormingsproces in te richten. Organiseren van verschillende bijeenkomsten (gefaseerd): > Een bijeenkomst om iedereen op hetzelfde informatieniveau te krijgen; > Een 2e bijeenkomst waarin knelpunten met elkaar worden besproken; > Vervolgens een bijeenkomst met oplossingsrichtingen. Dit is het proces waaruit de herijking van het ISG-beleid is ontwikkeld. De juridische basis was er toen al, de evaluatie was inhoudelijk van aard.

Hoe zou een gezamenlijk vervolgproces eruit kunnen zien? Hoe trekken we vooral gezamenlijk op en borgen we het gezamenlijk eigenaarschap van het ISG-beleid?	Wat hebben raadsleden nodig om het goede gesprek aan te gaan in de eigen raad, fractie en samenleving?
Suggesties voor inhoud > Verdienmodel ook meenemen in het proces. Sinds 2010 niet meer aangepast. > Integrale benadering: neem andere maatschappelijke opgaven ook mee zoals de energietransitie, mobiliteit et cetera. > Hoe gaat de Bollenstreek zich onderscheiden van andere bollengebieden elders in het land? > Geef negatieve bijeffecten ook ruimte. > Wat zijn belemmerende factoren om clusters GOM-woningen te realiseren?	Zicht op: > Aantal m2 bollengrond die we willen behouden; > Welke ruimte voor andere invulling in het buitengebied mogelijk is; > Het financieringsmodel gehanteerd door GOM nog eens onder de loep nemen en waar wel/niet GOM-woningen.

Bijlage 1 Programma van de bijeenkomst

PROGRAMMA

Regionale raadsledenbijeenkomst ISG-GOM

19.15 uur **Inloop**: fysiek en online

19.30 uur **Welkom, toelichting en introductie**

- Rol van de raadswerkgroep en het waarom van de bijeenkomst.
- Toelichting van de onderzoeker op de bevindingen, conclusies en aanbeveling uit het onderzoeksrapport en mogelijkheid tot het stellen van verduidelijkingsvragen.

20.00 uur **Ronde 1: beeldvorming rondom de inhoud**

- In hoeverre spelen de bevindingen en conclusies bij de gemeenten?
- Zijn er bij de gemeenten concrete voorbeelden die de conclusies ondersteunen of dat juist niet doen?

21.00 uur **Pauze**

21.15 uur **Ronde 2: verkenning van een gezamenlijk proces**

- Hoe zou het gezamenlijke vervolgproces eruit kunnen zien?
- Wat hebben raadsleden nog nodig om hierover het goede gesprek aan te gaan in de eigen raad, fractie en samenleving?
- Tot slot: hoe trekken we vooral gezamenlijk op en borgen we het gezamenlijk eigenaarschap van het ISG-beleid?

22.00 uur **Afsluiting**

gemeente
TEYLINGEN

Bijlage 2 Presentatie toelichting op het onderzoek

PARTNERS+PRÖPPER
DENKERS EN DOENERS VOOR DE PUBLIEKE ZAAK

Regionale
Raadsledenbijeenkomst
ISG-GOM – 14 december 2021

Agenda

19:30 – 20:00 Welkom en toelichting
20:00 – 21:00 Beeldvorming inhoud

21:00 – 21:15 Pauze

21:15 – 22:00 Verkenning proces
22:00 – 22:15 Afsluiting

gemeente TEYLINGEN
Gemeente Hillegom
Katwijk
LISSE
gemeente Noordwijk

Toelichting op het onderzoek: wetenswaardigheden

Ambities ten aanzien van de Greenport Duin- en Bollenstreek

- A. Een vitale Greenport
- B. Een bedrijvige regio
- D. Een vitaal landschap
- C. Versterken recreatie en toerisme
- D. Een duurzaam en robuust watersysteem
- E. Een aantrekkelijke woonregio
- F. Een bereikbare regio

Werkvelden GOM

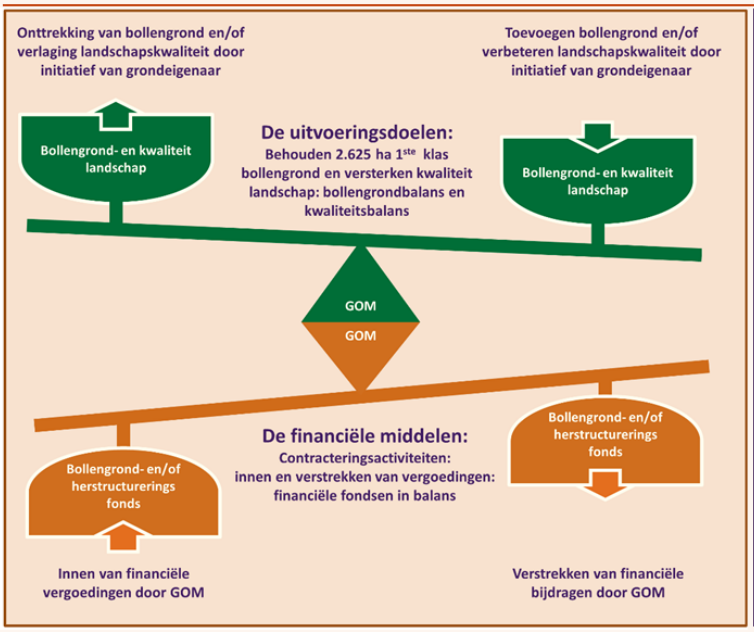
Thema	Uitvoeringsdoel GOM	Maatstaf
Een vitale Greenport	Behouden 2.625 ha 1ste klas bollengrond;	2.625 ha 1ste klas bollengrond.
	Het ontwikkelen van het Greenhouse Park (Trappenberg-Kloosterschuur) ter versterking van de glastuinbouw.	
Een vitaal landschap	Tegengaan verrommeling ter verbetering van de kwaliteit van het landschap.	Geen voor verrommeling. Richtpunt is het in de ISG benoemde 'Landschapsperspectief'.
Een bedrijvige regio	Het ontwikkelen van het Bulb Trade Park (tevens van toepassing op het thema vitale Greenport).	

PARTNERS+PRÖPPER
DENKERS EN DOENERS VOOR DE PUBLIEKE ZAAK

Zeven thema's met ambities van de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport 2016

Ambitie per thema	Werkvelden GOM				
A. **Vitale Greenport**	Elkaar versterkende clusters	Behouden 2.625 ha 1ste klas bollengrond	Sanering, intensivering en schaalvergroting bollen en bloemen	Herstructurering en versterking glastuinbouw, waaronder ontwikkeling locatie Trappenberg-Kloosterschuur door de GOM op grondgebied Katwijk en Teylingen	Verduurzamen Greenport
B. **Vitaal Landschap**	Behouden en versterken landschapskwaliteit en cultuurlandschap	Tegengaan verrommeling landschap	Beschermen en verbeteren natuurkwaliteiten: nieuwe natuur en diversiteit	Behoud veehouderijgebieden	Beperken omzetten grasland naar bollengrond
C. **Bedrijvige regio**	Herstructurering en kwaliteitsverbetering bedrijventerreinen	Uitbreidingslocaties waaronder door GOM ontwikkelde locatie Bulb Trade Park Noordwijkerhout voor agrarische handels- en exportbedrijven			
D. Duurzaam en robuust watersysteem	Zorgen voor veiligheid tegen overstromingen	Beperken wateroverlast en -tekort	Zorgen voor voldoende schoon en gezond water	Verminderen agrarische emissies	ALS MIDDEL, GEEN UITVOERINGSDOEL
E. Versterken recreatie en toerisme	Landschap zichtbaar, beleefbaar en toegankelijk houden	Verbeteren mogelijkheden wandelen, fietsen, varen en verblijfsrecreatie		Bewerkstelligen impuls voor private (kleinschalige) initiatieven op het terrein van recreatie	Focus op gezondheid en circulaire economie
F. Aantrekkelijke woonregio	Uitvoeren regionale woonagenda	Voorzien in eigen behoefte van 11.000 woningen en bovenregionale opgave waarvan 4.000 voor de bollengemeenten		Onder andere 600 woningen voor de locatie Bronsgeest (Noordwijk)	Onder andere en 600 greenportwoningen op niet nader geduide locaties in het buitengebied
G. Bereikbare regio	Meer en beter openbaar vervoer	Versterken fietsnetwerk			

Toelichting op het onderzoek: wetenswaardigheden

Er is één doel in de ISG dat voor de gemeenten een doel is om de afspraken rondom de bovenregionale woningopgave te realiseren. Voor GOM is het geen doel maar een middel om een financiële bijdrage te leveren aan initiatieven om verrommeling tegen te gaan.

Contracteringsactiviteiten van GOM

- GOM ontvangt een financiële vergoeding wanneer met toestemming van de gemeente een initiatiefnemer een Greenportwoning wil bouwen.
- GOM ontvangt een financiële vergoeding van de initiatiefnemer wanneer een initiatiefnemer 1 ste klas bollengrond wil transformeren naar een andere functie en daarmee 1 ste klas bollengrond verloren laat gaan.

Financiële vergoedingen worden door GOM weer ingezet om een bijdrage te leveren aan initiatieven om verrommeling op te ruimen en/of 1 ste klas bollengrond te produceren.

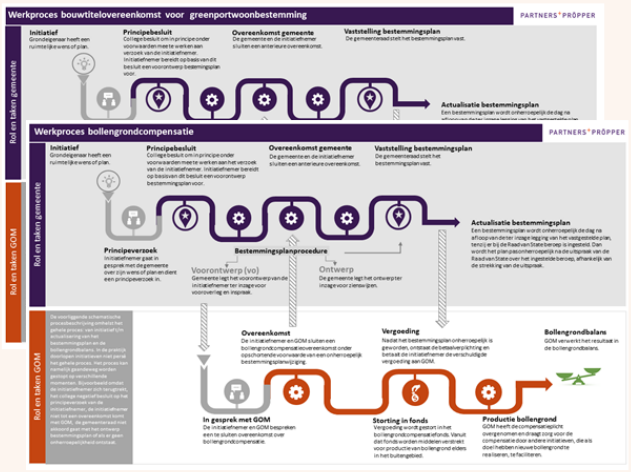
Eigen grondexploitaties van GOM

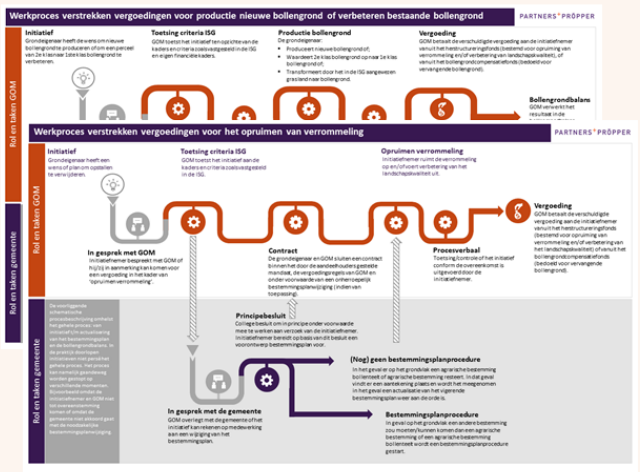
Ontwikkelen Bulb Trade Park en Greenhousepark: leveren een bijdrage aan de ISG-doelen Vitale Greenport en Bedrijvige Regio.

PARTNERS+PRÖPPER
DENKERS EN DOENERS VOOR DE PUBLIEKE ZAAK

Toelichting op het onderzoek: wetenswaardigheden

De gemeente voert hoe dan ook altijd de regie: de gemeente is verantwoordelijk voor het ruimtelijk beleid! Er zijn geen beleidsbevoegdheden overgedragen.

Toelichting op het onderzoek: conclusies en aanbevelingen

Kernconclusies

1. Effectiviteit ISG-beleid
2. Het ISG als beleidsinstrument voor de raad
3. Negatieve bijeffecten van de ISG
4. Actualiteit van de ISG
5. Doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid werkprocessen GOM

Aanbevelingen

1. Maak het ISG-beleid bestuurlijk hanteerbaar
2. Actualiseer het ISG-beleid en de uitvoering daarvan op basis van voortschrijdend inzicht en ontwikkelingen
3. Samenwerken is ook ‘Samen werken’: help elkaar met het doorbreken van impasses
4. Op twee punten van de risicobeheersing rondom de uitvoering GOM nog verbeteren

Spelregels beeldvorming: bouwsessie

Spelregels bouwsessie

- ✓ Bouwen in plaats van beschouwen en vergaderen
- ✓ Bouw voort op elkaar
- ✓ **Iedereen heeft gelijk**: niet discussiëren
- ✓ Elke bijdrage is waardevol (parel) en kan worden omgezet in een zinvolle bouwsteen
- ✓ Tempo met zichtbaar tussenresultaat

© Partners+Pröpper
Spelregels gebaseerd op de werkwijze Opgaven Gestuurd Werken
Partners+Pröpper is grondlegger en instrumentmaker van deze werkwijze, zie
www.partnersenpropper.nl/opgaven-gestuurd-werken/

Opgaven gestuurd werken™

PARTNERS+PRÖPPER
DENKERS EN DOENERS VOOR DE PUBLIEKE ZAAK